

## เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมะ สิ่งที่เราเวลาเขาไปโรงพยาบาล เขาไปรักษาร่างกายของเขา ถ้าไปวัดไปวาเขาไปรักษาหัวใจของเขา

เวลาไปวัดไปวา ถ้าไปวัดไปวาจนคนไม่กล้าเข้าวัด เพราะเข้าวัดไปพระมีแต่ขอความช่วยเหลือ พระมีแต่การให้บุญกุศลศาสนา ให้บุญกุศลศาสนา ให้บุญกุศลสิ่งจำเป็นในวัด จนคนไม่อยากจะไปวัดไป

แต่เวลาไปวัดไปวา คนเรา วันสำคัญในชีวิตของตน เขาก็อยากไปวัดไปวาของเขา เวลาไปวัดไปวาของเขาไปเพื่ออะไร เพื่อบุญกุศลของเขา เพื่อบุญกุศลของเขา เพื่อหัวใจของเขา หัวใจของเขานะ

จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเป็นไปตามบุญตามกรรมของสัตว์โลก ถ้าเป็นไปตามบุญตามกรรมของสัตว์โลก ในพระไตรปิฎกนะ เวลาสัตว์มันจะตาย มันเห็นคนที่มีโอกาสไปทำบุญกุศลของคน คนมีอิสรภาพ เขาเป็นสัตว์ เวลาเขาเป็นสัตว์ขึ้นมาเขาต้องไถนา ต้องเป็นสัตว์ใช้แรงงาน แล้วต้องเอาใจเจ้าของ ถ้าไม่เอาใจเจ้าของ เจ้าของเสียใจ เจ้าของตี หิวกระหายอยากจะกินน้ำก็ไม่ได้กินถ้าเขาไม่ปลดเชือกให้

นี่ไง เขาเห็นแล้วเขาอยากเกิดเป็นมนุษย์ๆ ไร เวลาเขาเสียชีวิตไป เขามาเข้าในนิมิตนะ กับครูบาอาจารย์ บอกว่า ชีวิตนี้ก็ตายไปแล้ว เกิดมาเป็นสัตว์มันทุกข์มันยากขนาดนี้ เห็นคนเขามีอิสรภาพของเขา ก็อยากจะเป็นคนกับเขาบ้าง คนเขาทำบุญกุศลของเขา เขามีโอกาสของเขา ได้ทำของเขา นี่เกิดมาเป็นสัตว์ไม่มีอะไรเป็นบุญเป็นกุศลเลย ชีวิตนี้ก็ต้องใช้แรงงานเพื่อเอาใจเจ้าของ เวลาเจ้าของไม่พอใจก็มาระบายใส่ตน

วันนี้ได้สิ้นชีวิตลงแล้ว สิ้นชีวิตลง เห็นใหม่ เป็นสัตว์ไม่มีสิ่งใดเป็นคุณงามความดีของตนเลย มีแต่เนื้อ มีแต่เขา มีแต่กระดูก ฟุ้งนี้ถ้าเกิดว่าเจ้าของเขาได้เอาเนื้อไปทำบุญกุศล ขอให้ได้ขบได้ฉันให้ได้สักหน่อยหนึ่ง เพื่อให้เป็นบุญกุศลได้เกิดต่อไป

นี่ในพระไตรปิฎกก็มี ในสมัยปัจจุบันนี้แม่ชีแก้วก็ได้เห็น เรื่องอย่างนี้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงใจ เพราะมันเป็นความรู้สึกกับสัตว์ตัวนั้น เป็นความรู้สึกกับจิตดวงนั้น

ให้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป เราเกิดมาเราเกิดด้วยบุญกุศลของเรา ถ้าด้วยบุญกุศลของเรา เราเกิดในครรภ์ของมารดา กำเนิด ๔ ในครรภ์ ในไข่ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ ในการกำเนิด จิตนี้ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะแน่นอน ไม่มีใครทำความรู้สึกของคนได้ จิตนี้ไม่มีวิทยาศาสตร์อะไรทำลายมันได้ ไม่มี

แต่มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาวางธรรมวินัยนี้ไว้ วางธรรมวินัยนี้ไว้ให้เราได้สร้างบุญกุศล พันธุกรรมของจิตๆ เวลาพันธุกรรมของจิต จิตมันอยู่ในร่างกาย พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นั่นนะ พันธุกรรมของเขาได้ตัดได้แต่งของเขา ได้เพิ่มอำนาจวาสนาบารมีของเขา

ไฉนก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เป็นคนทุกข์คนจน คนปากกัดตีนถีบ จะทำอะไรก็ได้แล้วแต่ ไฉนมันไม่สำคัญหรอก สำคัญว่าเกิดเป็นมนุษย์แล้วเรามีมนสิทานึกที่ดีหรือไม่

ทัศนคติที่ดีของเรานะ ไฉ่ทัศนคติที่ดีทำให้ชีวิตของเราไม่ตกไปในที่ต่ำ ไฉ่เรื่องขัดสนทุกข์จนเข็ญใจ ไฉ่นั้นมันเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เราคนเดียวหรอก ท้าโลกเยอะแยะไปหมด รากหญ้ามีเต็มโลกเต็มสงสาร

แต่ถ้าเรามีมนสิทานึกที่ดี เราคิดสิ่งที่ดีนะ เราทำหน้าที่การงานเรายึดแน่นแจ่มใส เราไม่ต้องทุกข์ไม่ต้องยากใจ มันอาบเหงื่อต่างน้ำมันก็เรื่องของร่างกาย เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปโรงพยาบาล หมอก็รักษาให้ แต่หัวใจ หัวใจ หัวใจที่มันทุกข์มันยากใครจะดูแลรักษาๆ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาปวารณาหรือสัตว์ชนสัตว์ หรือสัตว์ชนสัตว์หรือหัวใจของสัตว์โลก

ถ้าหัวใจของสัตว์โลกนะ ถ้าโดนกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันบีบมันคั้นใจ เวลามันบีบมันคั้นมันไม่พอใจใดๆ ทั้งสิ้น นี่มันสำนึกที่เลวทราม นี่ไง ตีโพยตีพายจนทำลายตัวเองได้

คนเราจะทุกข์จะยากมันทำลายตัวมันเองนะ การทำลายตัวเองก็ประชดตัวเองใจ ประชดโอกาสของตนใจ “ก็ประชดสิ มันทุกข์ยากขนาดนี้ มันทุกข์ยากขนาดนี้”

แล้วตายไปมันทุกข์ยากใหม่ เพราะมันทำลายชีวิต แต่มันไม่ทำลายหัวใจได้

เวลาหลวงตาท่านพูดไง ตอนโครงการช่วยชาติฯ เวลามีปัญหาขึ้นมาถึงสังคม ท่านบอกเลยนะ ถ้าใครฆ่าตายก็ฆ่าได้แต่ร่างกายนี้เท่านั้น ถ้าเขามีดีพันคอ ก็มีแต่มีดีผ่านไปในกระดูกในเนื้อเท่านั้น ทำลายหัวใจไม่ได้

นี่ท่านพูดเอง เวลาโครงการช่วยชาติฯ มีปัญหาขึ้นมา ท่านบอกเลย ถ้าใครจะฆ่าจะยี้ทำลายหัวใจดวงนั้นไม่ได้ หาสิ่งนั้นไม่เจอ

เวลาพระสมัยพุทธกาลเวลาสิ้นกิเลสไป พญามารค้นหาต่างๆ เขาจะครอบครองของเขา  
ไง

“มาร เธอไม่ต้องค้นหาหรอก ไม่เจอหรอก มันไม่มี”

ไม่มีคือไม่มีอะไร?

ไม่มีภวาสวะ ไม่มีภพไม่มีชาติ

ภพชาติมันอยู่ที่ไหน

ภพชาติ ความรู้สึกตัวตนนั่นแหละภพชาติ ถ้ามันทำลายตัวตนนั้นหมดแล้วมันจะไปหาที่ไหน มันหาไม่เจอ มันไม่มี แต่มี มีอะไร มีคุณธรรมไง ถ้าไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบธรรมๆ กราบอะไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว วิมุตติสุขๆ วิมุตติสุขเพราะอะไร เวลาเรามา เรามาจากไหน เวลาเรามาแล้วเราทุกข์ยากขนาดไหน เวลามันตายไปแล้วมันไปไหน นี่มันสงสัย เอ๊ย! เราตายไปแล้วจะเป็นอย่างไร เราตายไปแล้วจะไปอยู่ที่ไหน

จิตตกหบดี เวลาเขาจะตายนะ รดสวรรณค์มารับเลย รดสวรรณค์มารับเพราะอะไร เพราะเขาสั่งสร้างของเขาสมบุญในหัวใจของเขา ถ้ามันสร้างโดยสมบุญในหัวใจของเขานะ จิตตกหบดี รดสวรรณค์มารับ

เวลาเทวทัตทำสังฆเภท พยายามจะฆ่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรณีสูบสดๆ ร้อนๆ เลย ไม่ต้องไปหามบาลให้ชี้ว่าไปนรกหรือไปสวรรค์เลย นี่ไง เวลาคนทำสมบุญแล้วมันไปโดยข้อเท็จจริงโดยผลของวิญญะ

แต่พวกเราครึ่งๆ กลางๆ ดีก็ทำ เลวก็ทำ ครึ่งๆ กลางๆ ต้องไปให้พญายมตัดสินใจ ตัดสินๆ ความจริงกรรมมันตัดสินอยู่แล้ว กรรมตัดสินอยู่แล้วเพราะอะไร เพราะเขาให้มีโอกาส ใจ

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาไปวัดไปวา เรามาวัดมาวา เราเอาวัตถุทานมา เรามาถวาย ถวายเพราะอะไร ถวายเพื่อให้หัวใจมันเข้มแข็งขึ้นมา หัวใจที่มันได้เสียสละได้ทำของมัน แล้วเวลาทำของมันแล้วเราเศร้าสลดไหม

เวลาเศร้าสลด เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย วันเวลา เข้มนาฬิกากระดิก มันจะสั้นชีวิตๆ เวลาที่มีค่ามาก ชีวิตมีค่ามาก เวลาไปโรงพยาบาลขึ้นมาจะเป็นจะตายขึ้นมา แค่วินาทีเดียวก็ตายแล้ว ขาดออกซิเจน ๕ นาทีเป็นเจ้าชายนีทรา ๘ นาทีตาย ตาย สมองตายหมด

หายใจเข้า หายใจออก ชีวิตนี้มีค่ามากนะ

ที่ไหนมีแหล่งน้ำ ที่นั่นมีชีวิต แล้วสิ่งที่มีชีวิต มีชีวิตทั่วไป ในชีวิตของเขา กรรมของเขา กรรมของสัตว์นะ พระโพธิสัตว์เวียนว่ายตายเกิดในวิญญะ เขาก็ปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ทั้งนั้น แต่วาระของเขาเป็นอย่างนั้นขึ้นมา

ผลของวิญญะที่รู้ได้ยาก รู้ได้ยาก รู้ได้ยากขึ้นมา มันรู้ได้ยากเพราะอะไร เพราะกิเลส ตัณหาความทะยานอยากปิดตาของเราไป

เวลาหลวงตาท่านบอก เวลาเปิดสามโลกธาตุ ถ้าใครเห็นแล้วนรกสวรรค์เป็นอย่างไร แล้ว จะไม่ทำความชั่วอีกเลย ถ้าความชั่วมันต้องไปเจอสภาพแบบนั้น

แล้วความชั่วในใจของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก  
สวรรคีนอก นรกในใจไฉ่

สวรรคีนอก เวลามันมีคุณธรรม มีสติมีปัญญาขึ้นมา มันปลอดโปร่ง มันมีความโล่งโล่ง  
นี่สวรรคีนอก

นรกในใจ เวลาเจ็บช้ำน้ำใจมันบีบคั้นขึ้นมา นรกในใจ

ไฉ่นี่มันสดๆ ร้อนๆ ไฉ่ สุดโตๆ มันต้องสุดโตที่นี้ไฉ่ ถ้าใครทำที่นี่ได้สำเร็จแล้ว ถ้ามันไป  
ข้างหน้านั้นก็สุดโตไฉ่

ในปัจจุบันนี้มันเย็นเย็น ป้างจัดตั้ง สันติปฏิญญา ห่วงใจของใครมีความทุกข์ความยากขนาด  
ไหน มันตายไปก็ทุกข์ยากแบบนี้ เราถึงมาวัดมาวากันไฉ่ เพื่อธรรมโอสธมาบรรเทา มาทำคุณ  
งามความดีของเราไฉ่ ทำคุณงามความดีของเราไฉ่

ทำคุณงามความดีทำจนเป็นจริตนิสัย พอจริตนิสัยขึ้นมาแล้วมันควบคุมหัวใจมันได้  
หัวใจมันไม่ตีโพยตีพาย เห็นไหม

เวลาจะภาวนา เวลาคนมีสติปัญญานะ มีสติปัญญาเขาได้สมบัติที่ขึ้นๆ ต่อเนื่องไป

ระดับของท่านก็ระดับของท่าน ถ้าระดับของท่าน เวลาคนไปวัดไปวาไปจำศีล สุมหัวคุย  
กัน นั่นนะนรกสววรรค์ คุยกัน นั่นนะสุมหัวคุยกัน อวดรู้ว่ามีคุณธรรม อวดรู้ว่าจะเข้าใจในศาสนา

แต่เขาไปวัดไปวาเขาต่างคนต่างหลีกเร้น หายใจเข้านี้กพุก หายใจออกนี่โก เวลาคิดมัน  
สงบ นี่ความยิ่งใหญ่ ปฏิสนธิจิต แคปฏิสนธิจิตนะ แต่เวลาวิปัสสนาไปแล้วรู้แจ้งในใจของตน  
มันปลดเปลื้องสักร่างกายปฏิสนธิ วิจิกิจจา สิ้นพตปราคาส กามราคะ ปฏิฆะขาดไป มันสังโยชน์อัน  
ละเอียดย นั่นนะภาวาสวะ

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

การข้ามพ้นกิเลสมันต้องมีวิธีการการกระทำของมัน มันต้องมีนวัตกรรมมีการกระทำ ถ้าไม่มี ไม่มีหรอก

นี่ไง บอกว่า “ไม่ต้องมีชนะก็ได้”

ไม่ต้องคือไม่มี ไม่มีคือไม่เป็น ไม่เป็นคือไม่เห็น ไม่เห็นคือไม่รู้ ไม่รู้มันก็เลยยังทับถมตัวเองไป แล้วก็บอกรู้ธรรมะ นี่ไง มาวัดมาวามาคุยแต่ธรรมะไง อวิชชา อวิชชา อวิชชา คุยแต่ว่าจะสิ้นกิเลสไง แต่ทำสมาธิไม่เป็น

เราถ้ามีสติปัญญาของเรา เรามาวัดมาวา เราทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลของเรา แล้วถ้าจิตใจมันรื่นเริง จิตใจมันอาจหาญ อาจหาญที่ไหน

อาจหาญว่า เราก็คนหนึ่ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว ครูบา อาจารย์ท่านเสียสละของท่าน ชีวิตของท่าน ท่านค้นคว้าของท่าน ท่านกระทำของท่าน ท่านกระทำของท่านได้

เราก็เหมือนกัน ถ้าเราบวชเป็นพระวันนี้เราก็เป็นพระแล้ว ถ้าไปบวชแล้วมันเป็นแค่พิธีกรรมใช้ไหม แต่นี่เราไม่ได้บวชเป็นพระ เราเป็นอุบาสก เราเป็นอุบาสกขึ้นมา ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราก็จะพัฒนาใจของเรา การพัฒนาใจของเรา หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ มีการกระทำ

ไม่มีนวัตกรรม ไม่มีผล ไม่มีการกระทำ เอาผลมาจากไหน นึกเอา จินตนาการเอามันไร้สาระ

อย่างที่พูดเริ่มต้นไง สัตว์มันก็ทำได้ สัตว์มันเห็นคนมีอิสรภาพ สัตว์มันยังอิจฉาเลย สัตว์มันก็นึก สัตว์มันก็อยากเป็น แต่มันเป็นไม่ได้เพราะมันเป็นสัตว์

มนุษย์ต่างจากสัตว์ เพราะมีสมองที่ใหญ่กว่า มีโอกาสที่ดีกว่า มีโอกาสที่ดีกว่า สติปัญญาที่มันทำได้มันก็เริ่มจะหัดภาวนา หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ มันจะว่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ นั่นคือความสบายใจ ว่างๆ นั่นคือความสบายใจ ความพลั้งเผลอหรือมีสติยับยั้ง  
มาน้อยแค่ไหน ว่างๆ ว่างๆ คือความสบายใจ ของมันมีอยู่แล้วไง ไต้อาหาร ถ้าอาหารมันตั้ง  
เต็มโต๊ะมันก็รกไปหมด ไต้อาหาร ถ้าได้ทำความสะอาดโต๊ะอาหาร โต๊ะอาหารนั้นก็โล่งโล่ง

นี่ก็เหมือนกัน อารมณ์อยู่บนใจของเรา ถ้ามันขุ่นมัวๆ มันก็ขุ่นมัวด้วยกิเลสตัณหาความ  
ทะยานอยาก ถ้ามันจะเรียบร้อย เราเก็บทำความสะอาด มันก็เป็นเรื่องของเราเก็บล้างของเรา นี่  
การกระทำของเรา เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีหายใจเข้านี่ก็ พุทหายใจออกนี่ก็ โอ มันจะเป็นสมาธิขึ้นมาได้  
อย่างไร ถ้ามันเป็นสมาธิขึ้นมา นี่ไง สิ่งที่ว่ามันพัฒนาขึ้นตั้งแต่เราชวนเขาไปวัดไปวาเพื่อ  
รักษาหัวใจของเรา แล้วพอรักษาหัวใจของเราแล้ว พอเราหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็ โอ เรา  
พบใจของเรา ที่นี้ไม่ต้องไปหาหมอลแล้ว เราจะรักษาใจเราแล้ว ไปโรงพยาบาลๆ ไปหาหมอใจ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพระไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง องค์สมเด็จพระ  
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะๆ เรามีการกระทำของเราไง ถ้าเรามีการกระทำของเรา เราทำของ  
เราได้ขึ้นมา จิตสงบระงับเข้ามา ความมั่นคงในหัวใจมันมีมากขึ้น ความมั่นคงในใจมันมากขึ้น  
แล้วมันอยากจะแสวงหามากขึ้น

แล้วเวลาถ้าเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่มันย้อนกลับไปในหัวใจของตนนะ ถ้ามัน  
สัมมาสมาธิ เป็นสมาธิแล้ว ถ้าเป็นสัมมาสมาธิมันก็เข้าสู่มรรค

แต่ส่วนใหญ่แล้ว ๙๙ เปอร์เซนต์เป็นมิจฉาสมาธิ มันไม่ใช่สมาธิตั้งแต่ต้น มันไม่มีสมาธิ  
ตั้งแต่สติปัญญามันไม่พร้อม

นี่ไง ดูสิ ดูการศึกษา บางคนปัญญาดีมากเพราะเขามีการศึกษาของเขา เขามีความรู้  
ของเขา ไอ้คนที่ไม่มีการศึกษา ไม่มีความรู้ จะมีความรู้เท่ากับคนที่มีการศึกษานั้นไม่ได้ ถ้าคน  
จะมีการศึกษานั้นมันต้องมีการศึกษาขึ้นมาถึงมีความรู้อย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน คนที่หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โอที่เป็นสมาธิขึ้นมาได้ มันทำขึ้นมา  
ได้ เป็นสมาธิได้ มันก็เป็นสมาธิของเขา

ไอ้เราไม่ได้ทำสมาธิอะไรเลย เราไม่มีการศึกษาอะไรเลย เราก็อวดรู้ไง ชี้ไม้ แล้วก็เป็นมิจฉา ทั้งสิ้น นั่นคือมิจฉาสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นมิจฉา ว่างๆ ว่างๆ จะเป็นสมาธิก็ได้

บางคนบอก “หลวงพ่อก็คือสมาธิใหม่”

ถ้าไม่เป็นสมาธิ คนบ้า คนที่โรงพยาบาลศรีธัญญานั่นนะขาดสมาธิ แล้วเด็กสมาธิสั้น สมาธิยาว สมาธิอย่างนี้เป็นสมาธิของปุณฺณชน เป็นสมาธิของมนุษย์

ทุกคนมีสมาธินะ นักวิทยาศาสตร์เขายังค้นคว้า นักวิจัยเขาเพ่ง เขาคำนวณ เขาต้องใช้สมาธินะ คนที่มีสมาธิดีๆ เขาทำงานได้ผลของเขา

เด็กมีการศึกษา ศึกษาแล้วไม่เข้าใจต่างๆ เขาก็ไปฝึกหัดอานาปานสติพยายามทำหัวใจของตนให้มันมีสมาธิ มีสมาธิแล้ว สมาธิมันเหนือความกลัวของตน สมาธิเหนือความวิตกกังวลของตน

เด็กมีความวิตกกังวล มีความกลัว มีความไม่กล้าหาญ ทำสมาธิขึ้นมาแล้วมันดีงาม เพราะอะไร เพราะโลกนี้ไม่มีใครใหญ่กว่าเรา เรื่องของเราเป็นเรื่องของเรา เรื่องของเราเป็นเรื่องของเรา เราทำสมาธิได้ เรามีสติปัญญาของเราได้ เราควบคุมใจของเราได้ เรายิ่งใหญ่อยู่แล้ว เราไปวิตกกังวลอะไรกับเขา

แต่เราไปวิตกกังวลเองว่าเขาดีกว่า เขาแน่นกว่า เขายอดเยียมกว่า ไอ้เราจะไปทำอะไรที่เรา ก็ไม่กล้าทำอะไรเลย ไอ้เราทำอะไรมันจะเป็น มันจะเป็นก็ไม่เห็นมีปัญหาอะไร ไม่มีคนในโลกนี้รอบรู้ไปทั่วโลก คนที่ไม่ใช่สายวิชาของเรา เราจะผิดพลาดไป มันจะเป็นอะไรไป ผิดก็ผิดสิ

ถ้ามันฝึกหัดใจของเราๆ ถ้าฝึกหัดใจของเรา ที่มีสติปัญญา มีการกระทำ ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ มันเป็นการรู้แจ้งในใจของตน มันเป็นสมาธิแท้ๆ นะ เป็นหนึ่งเดียว ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

ไอ้เนี่ยว่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ ก็พาดพิงแล้ว พาดพิงความว่าง แต่ไม่เห็นตัวมันด้วย ไม่เห็นจิตด้วย



นี่ไง เวลาที่จะทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายภพทำลายชาติมันต้องทำลายในหัวใจ  
นี่ ถ้าทำลายในหัวใจนี้ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะแล้วเวลา  
มันสิ้นกิเลส ทำลายอวิชชา แล้วมันไม่ต้องไปเกิดอีกแล้ว

หลวงตาท่านพูดเอง เราเป็นคนว่างงาน ไม่มีภาระหน้าที่ใดๆ ทั้งสิ้น

ไอ้พวกเรา ตายแล้วไปไหนวะ กูตายแล้วจะไปไหน ออกจากศาลานี้กลับบ้านหมดนะ  
บ้านใครบ้านมัน กรรมใครกรรมมัน สถานที่ใครสถานที่มัน

แต่มีบุรุษผู้หนึ่งไม่ต้องไปไหนเลย ไม่มีที่มาและไม่มีที่ไป แต่มีอยู่ มีชีวิต มีปกติ มีความ  
รับรู้อย่างปกติ แต่ไม่มีที่ไป ไม่มีสิ่งใดๆ ต้องมาและต้องไปทั้งสิ้น

นี่ไง ไปวัดไปวาไปคันควัว ไปฝึกหัดหัวใจของตนไง

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปโรงพยาบาล ไปวัดไปวานะ เราจะมาคำจูนหัวใจของเราให้มัน  
เข้มแข็งขึ้นมา สิ่งใดที่เราทำ เราทำเพื่อหัวใจดวงนี้

ไม่มีสิ่งใดเลย อภัยทาน อนุโมทนาทาน แต่มีความรู้มีความเห็น อนุโมทนา เห็นการทำ  
คุณงามความดีนั้นเป็นความดี นั่นนะ นั่นก็เป็นบุญกุศลแล้ว เพราะใจของตมมันไม่ยอม ใจของ  
ตมกิเลสมันครอบงำ มันจะตีโพยตีพายในใจของมันทั้งสิ้น

แต่ถ้ามีสติปัญญา แค่อนุโมทนาไปกับเขา เห็นคนทำดี เอ้อะ! นั่นแหละเขาจะเป็นคนดี

เห็นคนทำดีแล้วอิจฉา เห็นคนทำดีแล้วขวงเขา เห็นคนทำดีแล้วขัดขวางเขา

เห็นไหม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เห็นคนทำดีแล้วอนุโมทนากับเขา ชื่นชม เห็นใครทำดีแล้ว  
ชื่นชมกับเขา ใจเราจะดีขึ้นเรื่อยๆ ใจเราจะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ

ไม่ต้องว่า ไอ้โฮ! จะต้อง แหม! ทำบุญกุศลยิ่งใหญ่

ยิ่งใหญ่คือเจตนา คือสติปัญญาที่คุ้มครองรักษาใจของตน มาวัดมาวามารักษาใจของตน หา  
ใจของตน พระพุทธศาสนาสอนทีนี้ละ ไอ้ฤทธิ์ไ้เดชไ้มนั้นมันผลพลอยได้ เครื่องเคียง คำว่า  
“เครื่องเคียง” ไม่ใช่מרค ไอ้เราชอบกันนะ ชอบรสชอบชาติ ชอบอะไร

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนน้ำสะอาดบริสุทธิ์ จืดสนิท รสชาติ  
ของธรรม ยอดเยี่ยม

ไอ้เราไม่ชอบ ชอบรสจืดๆ ชอบมีรสมีชาติ แล้วก็ให้เขาหลอกกันไปเรื่อย คนนั้นก็หลอก  
ไปทีหนึ่ง คนนี้ก็หลอกไปทีหนึ่ง

ธรรมะคืออะไร

ธรรมะคือความรู้แจ้งในใจ รู้เท่าทันกิเลสในใจของตน สูดยอด สูดยอดคือทำหัวใจของ  
เราให้พ้นจากทุกข์ เอวัง